

Це, безперечно, підвищить довіру вкладників та інших клієнтів до НБУ та банківського сектору загалом.

Список використаних джерел:

1. Зверук Л.А. Модернізація національного ринку банківських послуг як стратегічний орієнтир його розвитку / Л.А. Зверук // International Scientific Journal «Internauka». Series: «Economical Sciences». – № 1. – 2017. – С. 24-44
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: затв. постановою Правління Національного банку України від 18.06.2015 № 391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Сім головних тез банківської стратегії // Тиждень.ua «: офіційне інтернет-представництво. – 2018. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua>
4. Стратегія розвитку державних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

Пестич В.Л.

студентка,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

На сьогодні Україна переживає тяжкий період, і питання державного боргу є досить болючим та актуальним.

Існування боргу створює реальні й потенційні проблеми. Наявність державного боргу потребує здійснення щорічних відсоткових платежів, які повинні фінансуватися за рахунок податкових надходжень. За стрімкого зростання таких видатків держава повинна або зменшувати видатки на фінансування соціально-економічних програм, або збільшувати свої доходи.

Існування великого державного боргу негативно впливає на економічне зростання країни. Станом на початок 2018 року загальний державний борг становить 2 068, 6 трлн. грн. При цьому сума зовнішнього боргу становить 1 310, 1 млн грн.

Які з саме боргові зобов'язання відносять до державного боргу? Державний борг складається із заборгованості центрального уряду, регіональних та місцевих органів влади, а також боргів усіх корпорацій з державною участю, пропорційно частці держави в їх капіталі

У реаліях української економіки державний борг тісно пов'язаний із економічною безпекою держави, адже поглиблює виникнення не лише фінансових, а й соціально-політичних проблем.

Державний борг можна розглядати з двох позицій: з одного боку, державне запозичення сприяє економічному зростанню країни; з іншого – борг збільшує навантаження на державний бюджет. Тому необхідно знайти

оптимальне співвідношення між інвестиціями, економічним зростанням і внутрішніми та зовнішніми запозиченнями.

Державний борг є важливою складовою державних фінансів. Необхідність аналізу динаміки і структури державного боргу зумовлена потребою визначення пріоритетів боргової політики уряду, цілей управління державним боргом на поточному етапі і на перспективу, його впливом на стан державних фінансів тощо.

Нижче наведено короткий аналіз державного боргу України з 2008 року по 2016 рік. За структурою державний борг України станом на початок III кварталу 2016 року складався на 56 % з зовнішнього державного боргу (1042,3 млрд грн.), 31% – внутрішній державний борг, гарантований внутрішній борг – 11%, гарантований зовнішній борг – 2% (рис. 1).

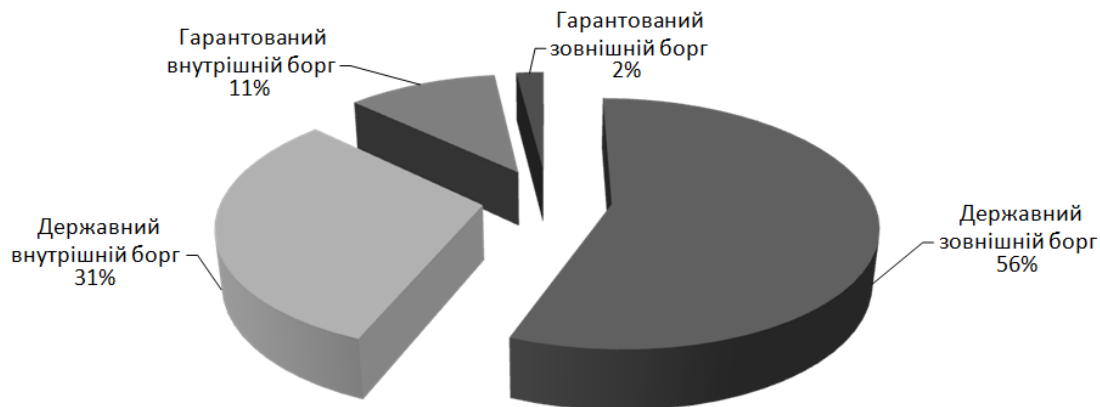

Рис. 1. Структура державного боргу України станом на 01.07.2016 р.

У значній мірі зростання боргу у гривневому еквіваленті відбулося через істотну девальвацію національної валюти, оскільки її курс протягом досліджуваного періоду знизився з 5,05 до 26,28 грн. за 1 дол. США. Найбільші показники девальвації припадали на 2008, 2014 та 2015 роки.

Результати багатьох наукових досліджень доводять, що безпечним для України можна вважати рівень державного боргу на рівні близько 35% від ВВП [2, с. 25]. На сьогодні цей показник становить 64% і має критичне значення. Для погашення цього боргу, на жаль джерелом грошових надходжень є також кредити, які, без спрямування в реальні сектори економіки, лише погіршують фінансовий та економічний стан держави.

Наслідки зростання зовнішнього та внутрішнього боргу для економіки України:

- стримування інвестиційної діяльності у приватному секторі;
- підвищення вразливості до фінансових криз;
- фінансові ризики;
- залежність національної економіки від країн-кредиторів;

Таблиця 1

**Динаміка державного та гарантованого державою боргу України
за період 2013 – III кв. 2017 рр., млрд грн**

Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	2013	2014	2015	2016	30.09.2017
	584,79	1 100,83	1 572,18	1 929,81	2 043,03
Державний борг	480,22	947,03	1 334,27	1 650,83	1 724,72
Внутрішній борг	256,96	461,00	508,00	670,65	699,72
1. Заборгованість за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку	254,05	458,23	505,36	668,13	697,30
2. Заборгованість перед банківськими та іншими фінансовими установами	2,91	2,78	2,65	2,51	2,41
Зовнішній борг	223,26	486,03	826,27	980,19	1 025,00
1. Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фінансових організацій	61,90	169,09	337,45	371,85	389,77
2. Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав	7,28	16,37	32,71	45,65	46,38
3. Заборгованість за позиками, одержаними від іноземних комерційних банків, інших іноземних фінансових установ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку	138,91	272,51	415,27	517,80	542,81
5. Заборгованість, не віднесена до інших категорій	15,17	28,05	40,84	44,89	46,03
Гарантований державою борг	104,57	153,80	237,91	278,98	318,31
Внутрішній борг	27,13	27,86	21,46	19,08	20,03
1. Заборгованість за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку	21,14	21,57	16,40	15,95	15,95
2. Заборгованість перед банківськими та іншими фінансовими установами	5,99	6,30	5,06	3,13	4,07
3. Заборгованість, не віднесена до інших категорій	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Зовнішній борг	77,44	125,94	216,45	259,89	298,28
1. Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фінансових організацій	16,23	40,11	140,83	190,98	220,81
2. Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав	1,98	3,84	4,68	3,98	2,59
3. Заборгованість за позиками, одержаними від іноземних комерційних банків, інших іноземних фінансових установ	31,03	51,62	68,23	61,96	71,84
4. Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку	27,20	28,51	0,00	0,00	0,00
5. Заборгованість, не віднесена до інших категорій	1,01	1,86	2,71	2,98	3,05

- загострення соціальних проблем через зменшення фінансування соціальної сфери;
- витік національного капіталу за кордон;
- підвищення податків для оплати зростаючого боргу та пов'язаних з ними відсотків;
- дефолт країни, тобто неможливість держави виконувати свої зобов'язання;
- збільшує навантаження на державний бюджет.

Зазначимо, що відповідно до структури державного боргу України гарантований борг має загальну тенденцію до скорочення. Це може свідчити про зниження боргової ліквідності держави, що означає не здатність країни відповісти за своїми борговими зобов'язаннями у разі настання дефолту.

Хоча держава у процесі проведення реформ не повинна категорично відмовлятися від запозичення коштів, однак при цьому варто пам'ятати, що, як і будь-який економічний інструмент, позика може здійснювати як позитивний, так і негативний вплив на національну економіку.

Список використаних джерел:

1. Доліновська О.Я. Економічна природа та сутність державного боргу / О.Я. Доліновська // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – 2010. – Вип. 26 (1). – С. 130-134. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znrchdtu_2010_26\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znrchdtu_2010_26(1)_28)
2. Куксенкова О.О. Зовнішній державний борг України: проблеми та шляхи їх вирішення / О.О. Куксенкова // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – 2014.
3. Лісовенко В.В. Державний борг: концептуальні засади та макроекономічні аспекти / В.В. Лісовенко, Л.Я. Бенч, О.І. Бец // Фінанси України. – 2014. – № 12. – С. 7-31. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_12_3.
5. Мірошніченко І.С. Зовнішня заборгованість України як чинник впливу на економічну безпеку держави в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / І.С. Мірошніченко // Облік і фінанси. – 2014. – № 3. – С. 102-109. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_3_18.
6. Терещенко В.Л. Державний борг України: сутність, соціально-економічні наслідки, перспективи оптимізації / В.Л. Терещенко // Економіка і регіон. – 2011. – № 4. – С. 59-62.

Терещук І.О.

магістр,

Науковий керівник: Алескерова Ю.В.

доктор економічних наук,

Вінницький національний аграрний університет

КОНТРОЛІНГ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Мінливість фінансового середовища вимагає від суб'єктів господарювання системних змін у підходах до управління фінансовими ризиками. Поява нових